

POSUDEK OPONENTA NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI MARIANY VANČUROVÉ „VÝVOJ ÚMRTNOSTI NA VYBRANÉ NEMOCI DÝCHYČÍ SOUSTAVY V ČESKÉ REPUBLICE V LETECH 1994–2014“

Bakalářská práce Mariany Vančurové „Vývoj úmrtnosti na vybrané nemoci dýchací soustavy v České republice v letech 1994–2014“ má celkový rozsah 58 stran. Textová část práce má standardní strukturu a je rozdělena do šesti základních kapitol včetně úvodu a závěru. Doplnují ji přehled použitých zkratk a seznamy obrázků, tabulek, použitých zdrojů a datových zdrojů.

Mariana Vančurová ve své práci analyzuje vývoj úmrtnosti na nejčastější nemoci dýchací soustavy, které jsou jednou ze čtyř nejvýznamnějších skupin příčin úmrtí. Jedná se do značné míry o příčiny úmrtí způsobené vnějšími vlivy, jejichž incidenci a prevalenci by bylo možné zavedením určitých opatření omezit.

Hlavním cílem předkládané práce je zhodnocení vývoje úmrtnosti na vybrané nemoci dýchací soustavy v České republice. Pro detailní analýzu byly vybrány dvě nejčastější příčiny úmrtí z této skupiny, a to chronická obstrukční plicní nemoc a pneumonie. Pro podobnost v anatomickém umístění a častou souvislost v incidenci byl přidán ještě zhoubný novotvar průdušky – bronchu a plíce. Vybrané příčiny úmrtí byly zkoumány z hlediska věku, pohlaví a sezónnosti úmrtí.

Obsahová struktura posuzovaného textu odpovídá vymezení problému a řídí se dosažením vytčeného cíle práce. V úvodu autorka definuje cíle a výzkumné otázky a popisuje strukturu práce. Druhá kapitola popisuje koncept odvrátitelné úmrtnosti, analýzu sezónnosti a epidemiologický přechod. Třetí kapitola blíže definuje vybrané nemoci, jejich příčiny, rizikové faktory, léčbu a také trendy v úmrtnosti. Čtvrtá kapitola je metodologická a seznamuje čtenáře s použitými datovými zdroji a metodikou. Na teoretickou část již navazuje část praktická, kde autorka nejprve v páté kapitole popisuje vývoj úmrtnosti na vybrané příčiny úmrtí, dále kvantifikuje vliv vybraných příčin úmrtí na změnu naděje dožití při narození a následně se zabývá také sezónností úmrtnosti na jednotlivé studované příčiny. V závěru jsou potom shrnuty nejdůležitější poznatky celé práce a zodpovězeny výzkumné otázky.

Mariana Vančurová ve své práci zpracovala problematiku úmrtnosti na vybrané nemoci dýchací soustavy. Pomocí vhodně zvolených ukazatelů popsala jak celkovou intenzitu úmrtnosti na tyto příčiny, tak jejich příspěvek ke změně naděje dožití při narození v posledních dvou desetiletích. Zajímavá je především autorčina snaha odhalit sezónní trendy intenzity úmrtnosti na tyto příčiny, u které s výjimkou úmrtnosti na novotvar plic prokázala souvislost s ročním obdobím.

Z obsahového hlediska je nutno v předložené práci zdůraznit především tyto nedostatky:

1. V abstraktu, který by měl ve zkratce shrnout také nejdůležitější výsledky práce, postrádám informaci o vývoji intenzity úmrtnosti hodnocených příčin smrti.
2. V podkapitole 4.2 autorka popisuje mimo jiné konstrukci zkrácených úmrtnostních tabulek a metodu dvojrozměrné dekompozice. Tento text obsahuje řadu nepřesností (např. jako vstup pro úmrtnostní tabulku je potřeba počet živě narozených podle pohlaví, ne celkem, chybí hodnota použitého korekčního koeficientu α , vzorec pro výpočet L85+, u popisu dekompozice chybí vzorec pro výpočet příspěvků v posledním otevřeném věkovém intervalu, veličiny Qx1 a Qx2 jsou chybně

pojmenovány jako ukazatelé okamžité míry tabulkových dožívajících se přesného věku x , přičemž bychom mohli použít název tabulkové míry úmrtnosti).

3. Standardizovaná míra úmrtnosti na vybrané příčiny úmrtí je v práci vyjadřována v ‰, ačkoli se standardně udává na 100 000 obyvatel.
4. V práci není ani jednou uveden přesný název studovaného zhoubného novotvaru plic, tedy zhoubný novotvar průdušky – bronchu a plíce. Vhodné by bylo také doplnění kódů dle MKN u jednotlivých analyzovaných příčin úmrtí.
5. V předloženém textu relativně často nacházíme buď neobratné vyjadřování: např. na straně 15 nacházíme formulaci „Na území České republiky se sezónní úmrtnosti věnovala Tesárková s Myšákovou, které ve třech evropských zemích analyzovaly vybrané skupiny příčin smrti...“, na straně 17 formulaci „Na základě budoucích projekcí se odhaduje...“, či můžeme najít přímo nekorektní tvrzení (strana 22): „Ve věkové skupině 70–79 let je touto chorobou (myšleno karcinom plic) zasaženo téměř 30 % populace (Skřičková a kol., 2008).“, které vzniklo chybnou interpretací citovaných údajů. Autorka na straně 15 také chybně tvrdí, „...že střední délka života se pohybovala mezi 20 a 40 lety věku.“, přičemž střední délka života nepředstavuje věk, ale jedná se o počet let...

V práci nalezneme také nedostatky formálního charakteru, především nejednotnou strukturu názvů objektů, nezvládnuté formátování seznamů tabulek a obrázků, nedodržování katedrálních pravidel při formátování tabulek, typografické chyby atp.

I přes uvedené kritické poznámky se domnívám, že bakalářská práce studentky Mariany Vančurové „Vývoj úmrtnosti na vybrané nemoci dýchací soustavy v České republice v letech 1994–2014“ splňuje požadavky na bakalářskou práci z demografie a proto ji doporučuji přijmout k obhajobě.

V Praze dne 28. 5. 2017

RNDr. Boris Burcin, Ph.D.

oponent